

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:
Piacsor 452 szám alatt.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelben.
Ára évnegyedre 3 ft. o. 6. Hirdetési ár: négyhasábas sorért először 7 kr., másodsor 6 kr., harmadsor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr bélyegdj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelteik.
A „nyitólé”-i cikkek sora után 15 kr előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:
Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, aug. 16-kán 1862.

(D) Olaszország népe, mint forradalmi nemzet nagy nevet vívott magának. Évtizedek óta hányattatva a francia és német befolyás között, s a világra kiterjedő papi hatalom közvetlen uralma alatt állva, egy nép sem volt több oldalról alávetve a viszontagságoknak és az idegenek befolyásának.

Az 1815-diki európai szerződés után Olaszország kizárólag a katolikus papi hatalom és Ausztria befolyása alá esett; de ezen állapotot soha sem tűrte, évszázadok óta folyamatosan a polgári lázadásai, mialatt e nemzet legszűkebb osztályai a legmélyebben demoralizálódtak annyira, hogy egyes országai méltán tekintettek az orgyilkosok hazájának.

De kitartott e nép a titkos társulatok alakításában, az orgyilkosokban, és forradalmakban, s évszázadok óta igen boldog uralkodás ott nem lehet; soha a nép egyet nem értett uralkodóival, minék vége csak az lehetett, a mi ez utóbbi évtizedben megtörtént.

Olaszország lerázta az idegen uralmat, hosszas lázadásai, forradalmi, titkos társulatainak folytonos működési által annyira háborította Európát, hogy a legconservatívabb hatalmak is kénytelenek voltak elismerni Olaszország egyesítésének szükségét.

De Olaszország most megy át a második nagy megpróbáltatásán. Forradalmi nép tudott lenni, az most a kérdés, tud-e alkotmányos néppé válni? Vagy pedig a folytonos conjurációk s lázadásai nyugtalanságok mélyebben hatottak e nép szellemére, hogy sem őket a törvényesség rendes eszközzeivel lehesse kormányozni?

Garibaldi legnagyobb fellépése oly jeleneteket von naponta maga után, melyek miatt Olaszország barátai annak jövőjét féltetik.

A király egy tábornoka, a királyi bire nélkül, sőt proclamatiója daczára táborba száll, nem a király ellen ugyan, de hogy sarkantyuzza a királyt Róma és Velence megtámadására.

Habár e cél ottan népszerű, de az eljárás olyan, a mi a római régi praetorianusok visszaéléseire emlékeztet, s nehéz következményei már mutatkoznak az olasz városokban, melyeknek kormányellenes demonstratioi anarchikus irányúak.

A miniszterium ellenőre a parlament. A népnek a parlament által kell megtámadni a miniszterek politikáját, de ha a nép kormányát utcamenetekben támadja meg, akkor saját parlamentjét tette felelegessé, s a status és nép alkotmányos joga gyakorlatát az utcabűbűsnek vitte áldozatul. Egy szóval saját alkotmányos létét felforgatta s a forradalmi térre lépett át.

Ratazzi miniszteriuma roppant érdemet vívott ki magának áltál, hogy Olaszország elismerését két conservatív nagy hatalom által kiktüzdeni képes volt. Olaszország jövője biztos utnak volt indítva, jól be lehetett látni, hogy ha az idők ingerültségei csöndesednek, végre is a pápai hatalommal alkalmas kiegyenlítés lesz eszközölhető.

Most Garibaldi fellépte ezen vívmányokat siettetni ugyan, de egyszerűsége nagyon is kockáztatja. Ha Victor Emanuel nem titkos részese tábornoka szándékainak, úgy nem fogja engedni annak önféjű fellépését, s nem is engedheti, hogy valaki bár a király mellett, de a király tudta s beleegyezése nélkül táborba szálljon. Így a polgárháború kockája annál inkább el lehet vetve ottan, mert az olaszok közt roppant nagy a republicanus elem, és Garibaldi népszerűbb ember mint maga a király.

Mondják ugyan némely lapok, hogy Garibaldi a király tudtával cselekszik, mások ellenben állítják, hogy Garibaldi, midőn meggyőződik, hogy a király komolyan roszolja fellépését, nem fogja törésre vinni a dolgot s főzéjébe csak kintüntetni az olasz nemzet igazgatottságát Róma miatt, hogy ez által Európa előtt igazolja Victor Emanuel leendő fellépését Róma elfoglalására.

Ez utóbbi feltevés még legkedvezőbb, s legvalószínűbb is, ha Garibaldinak a király iránt eddig kintüntetett ragaszkodása nem volt csak színlelés. Azonban meg kell vallani, hogy a játékba már a nép szenvedélyei vannak besodorva és ez igen kényes játék, mely jó szerencse által válhatik ugyan üdvössé, de válhatik igen veszélyessé.

Annyit láthatunk, hogy az alkotmányos kinttűző harc helyett már a forradalmi harc kezdődik, mely vagy gyorsan kiegészíti Olaszországot, vagy az eddigi vívmányokat is igen könnyen kockáztathatja.

Legvalószínűbb tehát hogy végre is az olasz király,

hogy népe szenvedélyeit lecsillapíthassa, kiragadja a forradalom kezéből a cselekvést, s a római kérdés felett dönteni fognak mielőbb.

(F. S.) Minden államrendszerünkbe plántált kormányi intézmények között legnagyobb horderejű a földadó állandósításának alapmunkálata, mint melyen kellend sarkalnia az államélet két főoszlopának: gazdaszatának és finanziaialis állapotának magára az államra mint polgáratára vonatkozólag. Pártoljuk az emelkedett államtani eszmét, melynek értelmében indult kivitelnek a földadó állandósítás, miszerint: adózás tárgya csak biztos fekvőség lehet és nem beruházása is. Hogy a földbirtok e természetes, de súlyos elhivatásának megfelelően, a terü helyes elosztása — sine qua non.

Tíz évi fáradoalmas munkásság a területelosztás stadiumába hozta ez ügyet, s a mint naponként inkább inkább előnkbe bontakozik a roppant vajudásokkal járt vállalat eredménye, mind inkább inkább átlátni és érezni kénytetünk hibáit, aránytalanságait, s hogy a letett alapokon a terü nem fog helyesen elosztathatni.

Rég tájékozta ezt — már az első alaprakatoknál — az értelmesebb érdekeltek éber figyelme, belátta maga a kormány, s igyekezett is vaskapcsokkal, ismételt javítási intézkedésekkel megszilárdítani a rakatokat; de mert a pótló anyagok sok millióba kerültek, azokat már viszont millióba kerülendő érzésebbekkel helyettesíteni nem tartá helyes finanziaialis munkálatnak. Ellenmondani pedig az országnak a kezdett utoni építkezés ellen, az absolutismus korában nem lehetett. És az a sajátságos ez óriás munkánál, hogy maguk a milliókat főlemészett munkások látták, érezték a hibát; de más utra téríteni a munkát befolyásuk nem vala.

Minden el volt vétve e vállalatnál, midőn a földmérés ismét és ismét majd mindenütt hozzá nem értő egyénekre bízott, s ellenőrzése a mérésnek hasonlóan nem szakemberekre. Mert ugyanis ellenőrzésnek nem vehetjük azon mérnöki fölvételeket, mik a telekkönyvek teljes elkészülte után proba gyanánt tétettek egész határokat felölölőleg és nem parcelariter is egyszerűsége. Ezen mérnöki felvételek eláraszták difficultásokkal a roppant munkát, lön nagy-szerű confusio, s akár hány helyen elenyésztetése a difficultásoknak négy lábú asztal mellett a szobában. Tudunk esetet, hogy a rectificator munkavezető egy helyen 100 vékányi difficultást, miután a többi arányosabb mennyiségekbe ráosztá több parcellákra, egy 18 vékás szántónál egy 0 után toldásával enyész-tete el. Tudunk más esetet, hogy bizonyos erdőség tisztításai felszabadult polgárokról, fásheleyi pedig volt földesurakra levén irandók, akint rectificáltak az első felvétel: hogy a termérték $\frac{2}{3}$ -a tisztásnak, $\frac{1}{3}$ -a pedig erdőnek vétetett föl parcelláknak, mintha a természet e szabályt az összes 400 holdra eként állította volna fel. Az első hiba kijavítottatott később reclamatio nyomán, de a második ma is fenn áll; a szerint rovatott ki az adó és fog nagy bajt, magán költséget okozni az iránta folyamatba indított urbéri pörben. Pedig ugyancsak megfizettetett sava, borsza az erdélyi catastralis fölvételeknek; az országnak millióba, az egyeseknek százezereibe került.

Ha szakembereknek állítottak volna e munka mellé, mostanig föl lenne mérve hitelesen az ország, s birnók benne a commassatio, viszont új millióba a volt földesuri osztálynak kerülendő elő-munkálatait.

Nem időzünk e szempontnál, mellőzzük a parcellaris osztályozás hiányait is, mert mindezen a jeleni cataster nem fog segíteni. Csak egy módon segíthet ezeken a kormány vagy a törvényhozás, kimondásával annak, hogy a birtoktöbbség tagosítás keresztülvitelére jogosít.

A mostani rendszabály, miszerint csak $\frac{2}{3}$ -ad birtok lehet jogosult, célra nem vezet, s nézetünk szerint ellenkezik az alkotmányos institutio természetével, mert a többséget rendeli a kisebbség nyomása alá, s paralizálja a tulajdon szabad használatását akkor, midőn a kormány az ugarhatárookra is

egyiránt kivett adózás által erkölcsi, sőt positiv kötelezettséget vállalt magára annak is használati folytonosságot biztosítani.

De kilépünk e vágásból, mert a commassatio kérdése nemcsak közgazdászati, de még inkább köz-erkölcsi szempontokból tüzetes tárgyalást követel, s rátérünk értekezésünk valódi tárgyára, az adó kivetés kulcsaira vonatkozó észrevételeinkre; minthogy e tekintetben a napirenden levő reclamationalis biztossági működések rendén, tán sok aránytalanságok még helyre üthetők lesznek.

Első észrevételünk, hogy az ország tulnyomó részében igen sokra van főlveve a magzaporodás, valamint a savanyu szénatermés is, s ez alapon tul-zott nagynak üti ki magát a tiszta jövedelmi számitás. Ennek okát mi abban keressük egyfelől, hogy a vízment rónák termő képességétől levén a kiindulás, a természetlenebb vidékek termő képessége igen közeljáró „egymás után“-nal osztályoztatott; másfelől abban, hogy a különböző vidékek szembe-állításánál alig vétetett tekintetbe a gazdasági üzlet factorainak száma, miként az üzletekre ható idegen befolyások: malom, piacok távol- vagy közelsége nem estek kellő számitásba.

A jövedelmek biztossága kiválólag a gazdasági üzlet factorainak számától s egymásrahatásától függ; mert ha vasztás vagy bukás van egy vagy két factorban, ha a harmadik és negyedik factorok is meg-vannak, az eknél mutakozó kedvezőbb siker mérsékli vagy éppen helyreüti a kedvezőtlenebbeknél veszteszt; ha nincsenek meg, sőt plane csak kettő van, termelés és marhatenyésztés, ekkor teljes bukás áll be, mert e két üzlet egyenlő körülmények alatt szokott állani.

A terü felosztás mesterfogása az aránylagosságban fekszik, az aránylagosság pedig minden tényezők külön képességének számbavétele mellett, egymás irányabani viszonyaiknak, s ebből folyó összehatasuknak alapján áll dönthetetlenül.

Felüleges tekintetre elátható ellenvetés lehet e kérdésre nézve az, hogy minden üzleti factor külön adózás tárgya, tehát az adózásra nézve egymásra befolyást nem gyakorolhat. Megdől az ellenvetés, mihelyt az adózás alapját, a jövedelmet egy több factorral bíró üzlet összege után vesszük. Az eredmény igazolandja gyakorlatilag, hogy egy több factoru üzlet nagyobb jövedelmi kulcsot bir meg.

Tudunk felmutatni, ha kell, egy birtokos kezén három egyenlő terjedelmű birtokot az ország különböző vidékein. Az egyik országutban vízmenti rónán van, földmívelési, marhatenyésztési, borterme-lési, értékes korcsomárlási s még kicsi jelentőségű malomüzleti factorokkal; a másik hegyes vidéken csak földmívelési, marhatenyésztési és erdőszei üzlettel két annyira piacoztolt mint az első; és a harmadik a mezőség fenekében csak földmívelési és marhatenyésztési üzlettel két annyi távolságra mint a második piacoztolt, malmoktól s csak fél akkora munkás erő birtokában, és adozza a fölvetett adókul-csok nyomán az első és harmadikat körül-belől egyenlő mennyiséggel, és sokkal magasabban a harmadikat a jóval előnyösebb másodiknál.

Ez tény uraim, s mily károsító abnormis állapot! Ne késsenek a hasonló hajóban evezők hallatni szavukat, mert mindjárt késő lesz.

Azon állításunkat, miszerint igen közel járó „egymás után“-nal osztályoztatott a vidékek, elég lesz azzal támogatni, hogy a szomszédság, mi az osztályozásnál egyik irányadól vétetett föl, Erdélyben alig határoz valamit; mert e hegyes, völgyes, erdős, kopár, havasajli hideg, mezőségi tulforró vidékekből álló országban, a szomszédságok nagyon elütő égalji, földvegyületi, s az industria fejlődését föltételező népesség arányi különbségeket mutatnak fel.

Második észrevételünk, hogy a classificatióban nincs kellő figyelem fordítva a munkás kezek számára, ennek helyét a napszám értékre tekintet lát-szik pótolni. A napszám érték kicsi különbséget okoz a tiszta jövedelem érdekében, mert hol emelkedet-tebb, emporialis helyek közelébeni s dusabb termé-kenységű a vidék, ott a drága napszamos több ér-

tékűt dolgozik, mint mennyit dolgozni képes szegényebb vidéken az olcsó napszámos; továbbá ott nagyobb foly az üzlet, több eszközök vannak a pénzcsinálásra, s e körülmények jelentéktelennek teszik a munkák nagyobbát. Egészen más környüliállás a munkások hiánya, mert ez szűk határok közé szorítja a gazdaságot, s a föld termő képességét leginkább zsaroló kénytelenséget a részben művelési rendszert lépteti életbe, mi mellett igen sok helyen $\frac{1}{3}$ -ad termés a földbirtokosé azon földesről, mikre az adó egész termés után van rázá-mítva.

E kérdésnél főszempont a gazdaság korlátoltsága, s ennek okát elhárítani mintán nem rajtunk áll, mert szétszort birtokot gépgazdaságtalag művelni nem lehet, nyomos figyelem fordítandó rá a földadó stabilizációjánál.

Harmadik észrevételünk: Az adó kivetésben nincs kellő figyelem fordítva az ország szerencsétlen geographiai fekvésére s közlekedési nyomoraira, mikélfogva kiható kereskedése nincs, csak egyedül befogasztásra van utalva, s még e pontnál is egyfelől a Bánát, másfelől a dunafejedelemségek nyomását érzi. Egyikkel termékenységre, másikkal ezen kívül még a termelés robot által eszközölt olcsósá-gára nézve is éppen nem versenyezhet. Erdélyben még a nagy áldás is baj; ha sok a gabonája, annyira nyomottak piacai, hogy a nehéz utakon drága fuvar bérrel felül alig marad valami fen a gabona árából.

A közlekedési nyomorokon tán segített egy célzászerű vonalra építendő vasut, de a hazánknál sokkal termékenyebb, s részben ingyen robot erővel dolgoztató szomszéd tartományokkal versenyre minket semmi sem tehet képessé, ha az adó alapjai nem jönnek megfontolás s gyökeres elintézés alá, s ha birtokaink tagosítására nézve célzászerűbb intézkedés nem tétetik.

Ajánlat a vasutra.

A várad-kolozsvár-brassói vasutvonal ügye szeretett hazánknak éppen életerét érdekelvén, itt az ideje: hogy minden honfi most melegebben tegye meg mind azt, mit ereje és tehetsége megenged. Ha mindenki megteszi azt, mit megtehet, hazája iránti egyik legszentebb kötelességét teljesíti. S míg egyfelől, e hont csak most ismerni kezdő mivel világ előtt azt bizonyítja be, hogy mint honpolgár e hon közös érdekében nem csak szavát kész föl-emelni, hanem bármikor kész a tettesleg áldozatra is: addig másfelől nem csak bonfitársainak s a szomszéd országoknak méltányló elismerését, hanem a következők nemzedéknek is tisztelést s halálját vivja ki magának; nem teljesítve pedig e szent kötelességet?! a mivel világ gunyja, s a késő maradék átka súlyosba rejti s valóban méltán.

Nem a világ gunyvitelétől, nem jövő nemzedék hálájától vagy átkától indítva; hanem keblem belparancsa következtében, a várad-kolozsvár-brassói vasutvonal költségeihez, bár szemernyi segítséggel én is járulni kívánván, ezennel felajánlok 100, azaz száz kézi napszámost, vagy az azokért megkívántó pénzösszeget; és kötelezem magamat, s illetőleg következőmet is, hogy ezen adósság, mint legelső adósság, mihelyt kívántatni fog, általam azonnal le fog törlesztetni.

Végül megkívánom jegyezni, hogy az említett ajánla-

tot mint honpolgár teszem; és e mellett, mint kolozsvár-városi polgár, ezen vasut költségeiben egyénenként is tetteslegesen részesülendő kolozsvári polgártársaim sorában, tehetségem szerint örömmel veendő részt, a Kolozsvár-árósa által már megajánlott, és még ezután megajánlandó költségekben. Kolozsvárt augusztus 16-án 1862.

Bányai Vitális.

Bihari levelek.

Nagy-Várad, aug. 11. 1862.

Gróf Haller Sándor főispánunknak, a gróf Forgách korlátnak ur ő excellenciájához intézett, s a lapok által is közölt levele megyénkben nem kis meglepetést szült, mennyiben azok, kiknek nézetei a levelel átvonul, minden áron békültek" szellemmel találkoztak, a korlátnak ur ő nmslga válasza által, csaldóva közel hitt reményeik teljesülésében, tisztább fogalommal bírnak a kibékülés miként leendő keresztültételéről; azok pedig, kiknek zászlóján a „mi várhatunk" jelige áll, újból meggyőződtek annak igazságáról, hogy ott, hol a függő kérdéseket, melyektől nemzeti létünk föltételeztetik, még mindig nagyon egyoldalul akarják megoldani, nem lehet okosabbat csinálni, mint a nagyforróság miatt izzadva bár, de mégis csendesen várakozni.

Főispáni helytartónk, személyes meggyőződést akarva szereznia a jelenlegi tisztviselők hivatalos eljárásai, s a községi ügyek mikénti kezelése s vezetéséről, a belényesi járásban körutat tett. Ez utjában Belényesben a román népet képviselni szerető papság és tanári kar, tisztelettel bemutatása alkalmával négy sereimes panaszt terjesztettek orvoslás végett helytartó ur elé nevezetesen: hogy a hivatalos nyelv, miután ok úgy határozták! a járásban legyen a román; továbbá, hogy a megyei törvényszékhez, különösen annak telekkönyvi osztályához, román nyelven beadott ügyek ugyan azon nyelven intéztessenek el s azért, mert románul szerkesztvék, ne utasítsanak vissza; s ebből kifolyólag, hogy a megyei hivatalokra minél több román egyén alkalmaztas-sék; végre, hogy a községi jegyzői állomások mintán azok jelenleg többnyire magyar egyénekkel vannak betöltve, románokkal láttassanak el, van román tanító elég, kitelik azokból. . . . Helytartó ur körülbelül következőkkel válasz-sal bocsájtá el a tisztelőket: a nyelv kérdését illetőleg önk-nek határozati joguk nincs, önk csak kérhetnek, de nem határozhatnak, s miután ezen fontos ügyben nekem sincs nagyobb hatásköröm, mint önöknek, a hivatalos nyelv ma-rad a régi; azon kérelmeket illetőleg pedig, hogy a törvény-székhez beadott ügyek ne utasítsanak vissza azért, mert az ügyiratok román nyelven szerkesztvék, szinte nem vála-szolhatok egyebet, mint a mit előbb mondtam, mert ha a törvényszék tagjai nem értik és nem bírják a román nyelvet, az ügy érdemében határozatot nem hozhatnak, s így kénytelenek visszautasítani; két többi kérésükre nézve pe-dig kénytelen vagyok kimondani, miként önk mindenben tölteni szeretnek, mennyiben a megyei és községi hivata-lokra annyi román egyén alkalmaztatott, a mennyi csak hi-lavalt viselni képesnek találtatt, s ha önk azt hiszik, hogy nincsenek kellő arányban a magyarokkal, úgy azt ta-gadoslom önöknek, tegyék félre a politikát, e helyett ne-veljék a népet, hogy jövőre minél több román egyén alkal-maztathassék a megye közszolgálatára.

A mult hó végén egy borzasztó eseménynek voltunk tanúi: P. J. ezeltől több évekel szerelmi viszonyban volt egy szegény sorsú árva leánnyal, a szerelmes párnak egy leány gyermeke is született. . . . Később az ifjú katonának besorozták, kivitték a hazából, elszakították kedvesétől s gyermekeit. Évek mulva az ifjú szabadsággal hazabocsájtatik, fölkeresi régi kedvesét, szívére öleli kis leányát, sir és nevet örömeiben, hogy újra láthatja őket. . . . de a nő nem a régi vidám enyélő többé; mely körülményt midőn P. J. észreveszi, a nőt elhidegültléseért kikérdezi, az habozva bár, kijelenti, hogy őt többé nem, hanem mást akar szívé-

vel s kezével boldogítani, s ha ezt nem tehetné, úgy nem megy férjhez soha. — Az ifju ezeket hallva, oda hagyá a házat, sütté bosszút forralva szívében; néhány nap mulva ismét meglátogatja a nőt, s gyermekét, előbbi minden áron leakarván beszélni férjhezmeneteli szándékáról, s midőn a nő előbbi nyilatkozatától el nem állott: kis leányát élébe tiltette, összecsofolgatta s a esőközön közt egy éles beret-vával nyakát ketté szelé, ennek megtörténte után a nőt ra-gadta meg, s azt szinte azon módon kivégezte. — Most mint szabadságos katona, a katonai bíróság előtt áll s mint mond-ják, fájdalomban és szerelmében megőrült.

Színészeink ismét vannak: Szabó és Filippovits jól-rendezett opera-, dráma- és népszínmű társulata folyó hó 7-én a „Troubadour" operával hozzánk beköszöntené. Az eddigi előadásokból következőleg, az igazgatók csak operával akar-nak bennünket gyönyörködtetni, s bár Fektér tenor és Tan-ner bariton hangját mindig kedves élvezettel hallgatjuk, mégis nem szeretnők, ha a drámai muzeja az opera és ope-rettek által szinkrónikból kiszoríthatnók, és így reméljük, hogy N. Várad lelkes közönsége sietni fog a szép tehetségtű társulatot, pártolása által, a minél további közönségre meg-nyerhetni.

r. l.

Mécs, aug. 10. 1862.

A „K. Közlöny" idei 112-ik számában V. aláírás alatt kiadott cikk ezen szavai: „A ki vetett, annak van mit aratnia. Kalangyáink elég tömtek, kalászáink gazdagok. Egy közepes kalangya rozs megereszt 3—4 nagy vékát. Eppen ezt mondhatjuk más nemű szalmás terményeinkről is" annyira bámulatra ragadták figyelmüket, hogy kénytelen valék a csép nyelét a tollával cserélni fel; ugyanis az idé-zett tételnek egyetlen egy mondata sem valóság. Ha egy határon 10—15 holdnyi jó fekvésű, szerencsés órában ve-tett földről el lehetne a fennebbieket mondani, úgy de a 15 holddal szemben 100 holdon termett gabonából 2, más 100 holdon alig egy vékát vagyunk képesek egy kalangyából kiverni. Ne vegye hát rossz neven t. levelező ur! ha ezen a kormányzat, gazdaság, kereskedelem, s illetőleg ránk ká-ros befolyású hirt, mielőtt megállapított tudomása öregednék, úgy állítom elő, mint azt a mezősegi gazdák többsége szo-morúan tapasztalja. Egy szántóvető.

Mező-Bánd, aug. 13. 1862.

A mező bándi műkedvelő ifjuság még mult 1861-dik-évből, több tíz által okozott kárait helységünknek szána-lommal hordozván keblén, augusztus 20-án egy bált ren-dezett volt a helység számára szerzendő egy vizipuska kiállít-ására; de az eredmény nem ítőtte a mértékét. A bál tiszta jövedelme csak 36 frt 57 kr. volt o. é., ezen kívül aláírás útján még begyűlt volt egyesekölt 7 frt 9 kr. o. é., mely összesen 43 frt 66 kr. o. é. kamatra adatott.

Nyomasztó helyzetünk, a nép általános szegénysége, s nevezetesen azon körülmény, hogy a helységnek semmi közjövédelme, nem engedték, hogy azon tívdős célra meg-kezdett gyűjteményt szaporítsunk eddig; azonban a helységi műkedvelő ifjuság, néhány érettkor, de fiatal lelki hely-beli birtokos közreműködésével folyó évi augusztus 9 és 10-kén két szindarabi előadást rendezett a vizipuska tőkéje növelésére, adván első nap a „Véabakkancos és fia a hu-szár", másodnap Kisfaludnak „Mátyás diák és Vigjáték" című darabjait, minek eredménye fájdalom! ismét igen ese-kély lehetett, mert a rögtönzött disztimény, zenekar stb. költségei a jövedelem nagy részét fölemészítették. No de csöppekből nőnek a folyamok, melyek terhelt hajókat elbir-nak hordozni; a szent célra áldozott fillérekből is idővel lesz egy tőkécske, mely az igyekezetet megjutalmazza; azonban elég vigasztalás nekünk most jelenben az, hogy nagyreményű ifjaink egy oly épület alapját tették le, mely-ből nem csak anyagi hasznót, de népművelés érdekében is sokat reménylünk, mert a köznép is észlelte, hogy nem csak a medve- és majomtáncszolgált komédiákban, vagy szem-

TÁRCZA.

ÉSZAKI FÉNY.

(Folytatás.)

Nagy tisztaság volt a szobában, mintha ezen ódon szerű butorok és képek itt egy jól oltalmazott ezred múzeumban foglaltak volna helyett, hol szinte semmi sem volt ez utóbbi századból; csupán csak a benne lakók és egy legújabb divata s a mult évtizedben a vidéken még ritkábban fellelhető angol zongora.

Tisztes uri nő foglalt helyet a pamlagon, melyet születési vagy is mult századi néven kanapénak mondtak. A nő szürke hazi köntösben volt öltözve, arca halovány, de tiszta, nyílt és méltóságos kifejezésű. Nem az életgyötrelmek, nem mult idők önváddal teljes emlékeinek, de a hanyatló időkornak mutatkoztak hervasztó nyomai az egykor kétségteletlenül igen szép és nemes arczulaton.

Közelebb leánya foglalt helyet, nőimun-kakkal foglalkozván. E hölgy Eliz volt, Gá-bor nővére, mintegy tízenyolcz éves hölgy; friss; életteljes arczával nagy nyílt és ártatlan-ságot sugárzó mélységes kék szemekkel. Habár nemes vonásu arczain az élet haj-nalának rózsái virultak, volt szeméinek méla világában valami visszapáncsoló. Egy ér-kődő genius ez Éden felett. Pedig a hölgy öltözködése a lehető legegyszerűbb volt, egy fekete s vörös nagy kockákkal szőtt, s a kora tavaszi hidegben igen alkal-masnak látszó éppen nem finom szövettől szőtt köntös, mely nem a hőlytet, hanem a hőlyvek bájos teltségű s karcuságu ter-

mete, gyönyörű rózsaszín karjai, melyek ró-zsacsokor gyanánt néztek ki a vakítóan fe-hér ingfodrok közül — tettek egy egyszerű öltözképet igen érdekessé.

Ezen nőruhák a háznál voltak szöve, pamut fejtökből és egyszerűek, de különös-ségük által kaposok voltak s divatcikké válván akkor tájban, a közzlés egy hozzá szokott, hogy egy jó szineköl összealkotott szép hazi szövet sokkal nagyobb figyelmet gerjesztett akkor a vidéki elegansabb világ-nál, mint a fényűzésre s családi vagyonok ki-zsákmányolására szolgáló selyemgyárak leg-finomabb szövelei.

Sokan úgy beszéltek, a ruha teszi érde-kessé a nőt, pedig megfordítva van. Napja-inkban csaknem daróc vastagságu gyapju-szövetű felső ruhák jöttek divatba, s a nők ezekben tettettek legszebbeknek. A mit a közdiavat felkap, az a legszebb; mert a nő teszi érdekessé a ruhát, s a nőt a csin, szép-ség és tisztaság.

A mult évtizedben a védegyelet eszméje fellármázván a két hazát, nekiruszkod-tunk, volé a hazai és hazi kelmék viselésének, beszöveket irtunk, proselytáskodva a hazi szöveket és az egyszerűség mellett. Két-három évig tartott e lelkesedés az egyszerűség iránt, s e néhány év, néhány millió forintot marasztalt vala a hazában. Hamar elfeledtük feltételeinket, egy más évtized jött, hol az utolsó miiparos leánya is selyembe és bi-rborba öltözött, rendkívüli fényűzéssel lépett közénk a váltótörvény, s a családok, főurak, kereskedők gyors hanyatlása a bukás örvé-nye felé.

Mikor volt szebb a nővilág, most e su-ngó selyem fényűzésében, vagy azon né-hány év alatt, midőn a ruha helyett az ar-

ezok és szemek ragyogtak? nem mondunk itéletet e felett. Mi akkor voltunk ifiak, s mi akkor és úgy szerettük őket! Annyit megjegyzünk, hogy a mely korban az öltö-zetben túltűt fényt taláunk, akkor az arcz kevésbbé fényes, halványabb és gondultabb. És ez természetes. Az életstílusok fel-vannak fokozva, a szegény túleröltött va-gyonai állását, hogy versenyezzen a gazda-gokkal; s a fényűzés utáni küzdelem miatt elveszti életkedvét, vidámságát; az uszora-sok s hitelezők dermesztő keze benyul a családi életbe, s annak boldogságát, nyugal-mát, sőt világi becsületét is felzavarja.

Zováthy Gerőné kedvesen volt megle-petve, midőn Gábor Ozdi Vilmost bemutatta.

Sokban hasonlít átjához, szolt Vil-moshoz. Én, ki atyját még ifjúkorában lát-tam utolszor, fiának arczában azon idők emlékét látom újra élni. Sokszor volt sze-renesége hozzá háznunknak, mint ki férjem-mel baráti viszonyban állott. Vidám és ke-délyes férfiú volt. Huszonöt év óta nem lát-tam, s képzelem azóta mint megváltozott. Akkor a vidéki ifjuság csaknem hetenkint összpontosult háznunknál s ön atyja, valamint Zováthy Rinald és András, és Brenner kapi-tány s kellems nője körében sok szép na-pot töltöttünk e falusi magányban. Megsu-gám önök, hogy kedves atyja némi iná-dással viseltetett Brennerné szép fekete sze-meit iránt, s ezen nem lehetett bámolni, mert azon kedves nő oly anygal szép, a minő hű vala férjéhez. Rég elhunyt szegény, férje el még Bécsben, s Gáborral egykor leánya Ágnes.

— Atyám helyett érzem az önvádat — szolt Vilmos — hogy e nemes családot most van szerencsém legelőbb tisztelni. Mintegy

homályos emlékezet egy tűnt fel előttem e lak, melyet gyermek koromban hallottam atyám-tól emlegetni, midőn olykor Brenner kapi-tánnyal együtt időztek Bécsben. Oh én ha-zzaérve felfogom tudni atyámnak, hogy ifju-kora kedves emlékeit nem sietett felfrissíteni népebből családja örömeire. Alig hat órá-nyira lakunk innen s két éve már, hogy atyám itt folytatja a szomszéd törvényható-ság kormányzását. Nem volt szép tőle, hogy ily nemes családnak minket be nem mutatott.

— Nem vádoló vagyok — szolt Gerőné — ő rég eltávozott körünkől, s fényes családi viszonyok közé lépve nem esoda, ha minket elfeledett; s annyival inkább, minthogy én férjem halála után a társas körökől teljes-leg visszavonultam, oly családi köteleket teljesítendő, melyek egy időre a lehető leg-nagyobb nélkülözéseket igényeltek. Ön aty-jának Bécsbe távoztálátál körünkben nagy ür-maradott s nagyrészen esükkent az eddigi vidámság, melynek ő volt életadója. Midőn utolsó látogatását tette itt azon hírrel, hogy udvari fogalmazóvá neveztetett ki, kisdéd körünk egész ünnepeit ült. Atyja rendezte az asztalt kertünk keleti bérézen egy szikla te-telére, melytől holnap azért is nézzem meg, mert e magánosan kiálló szikladarab azon bácsu nap emlékre atyja nevével Ozdi szik-lájának neveztetett, s e neven már át is ment a nép ajkaira. Megvallom mindnyájan érzékenyen váltunk el a kedves ifjútól. Ő emléktől nálam, Brennerné és Zováthy Ri-naldnál három hasonló briliános gyü-rűt hagyott oly kíváncsi, hogy azt halá-lunkig viseljük. E gyűrű most is ujjamon, melynek társát a kedves Rinald is halá-láig viselte. (Folytatjuk.)

fényvesztő bűvészekben lehet gyönyörködni, hanem az ismert és szeretett ifjúság, (mint ők mondják) uri komédiájában is. De még van másfelől egy ennél sokkal nevezetesebb nyemreményünk, iskolás, sőt csak kisdobodvába tartozó gyerekeik fogékony kis szívökbe oly forma magvak hintettek a színmű előadásokkal, mint 1848-ban a nemzetűri fegyvergyakorlatok alatt, midőn minden kis fiú katonásdit játszott pajtáival, s a harezias szellem fészkelte be magát kis lelükbe; így nálunk most színelőadásokat kezdenek a kis játszó pajtások, s vetélkednek a hős szerepek eljátszásában. Meg termi gyümölcsét fiatal barátim nemes buzgalmatok, csak ne szűnjetelek lelkesítő példátokkal a kezdett pályán tovább haladni!!!

Egy m.-bándi műkedvelő.

A fönnebbi levéllel egyszerre érkezett hozzánk más levél is, mely ugyanezen műkedvelői előadásról, s eredményeiről hasonlóan értesít. Ez utóbbiban még arról értesítenek mikép „Pagocsa helységben a Mezőségben azon bir terjedett el, hogy két román nagy mennyiségű arany, ezüst pénz és ékszer birtokába jutott, melynek felszínre hozatásához sok kalandos és mesés adomát esatoltak. De a mint halljuk, már szemét kifizették a sok kincsen. Bárcsak a Muzemünk is juttatott volna valamit belőle! A monda szerint kupával s vederrel történt a felt kincs szétmérése (?) E kincseknek történeti alapja lehet. Ugyanis a Báthori hajdú s ráczai sok ideig tanyáztak M. Bánd környékén, onnan szorították Pagocsa felé, hol ismét megtámadtva Dézs felé hátráltak. Ezen rabló járásokban biztosnak hitték az elásott prédát, azonban valahol a jó erdélyi kard élettelenül tette a rablót, s így ott fejeződött az elrejtett rabolmány.” Így vélekedik levelezőnk a felt kincsről, ki azon felül a műkedvelői előadásról megjegyzi, hogy az tánczvizsgálommal lön berekesztve, s minden jövő előadásokat szintén tánczvizsgálom fog követni.

Marosvás. Torboszló, aug. 8. 1862.

Jelenben bármi kevés szellemi haladást látunk a népéletben örömmel kell, hogy fogadjuk különösen oly vidéken, mint a miénk is, hol fájdalom, eddig a nép, az olvasást és írást ha hét éves korán kezdve egy pár télen tanulta is, de kezébe könyvet nem vett mást, mint talán a birhedett jóvendőlő esziót, a honos „székely-naptárt”, s néhol egy-egy öreg a szt. könyvet. Örömmel értesíthetem tehát az olvasó közönséget, hogy Makfalván, ezeltől két évvel az ottani székely ifjúság olvasásvágya nyilvánulására, némely ügybarátok fölépése s illetőleg segélynyújtása által egy kis könyvtár létesült, részint az ott e célra tartott tánczestély jövedelméből, részint könyvkereskedő Stein János ur szíves ajándékából, ki úgy látszik könyveiből szellemi jóvedelmet is óhajtott vonni, midőn a nemzeti művelődésnek, ily csirájában lévő plántáját, adakozása jótékony harmatával segít növekedni. Közönet érte, jutalmazza önmagát! És az óta az olvasás mind nagyobb-nagyobb körben lett kívánatos. Ezen kezdett munkában haladni szükségesnek látva, hogy az említett könyvtárhoz időnkint növekedhessenek, s egyszerűen a vidékiek is az olvasást élvezhessék „Székelyi olvasóegylet” czime alatt részvényeseket igyekeztünk szerezní egy forint évi díj mellett, s reméljük, hogy azok, kik tudják, hogy csak az olvasott polgárokkal bővülő köd ösztályok lehetnek erősek és boldogok, igyekezni fognak ezen csekélyre mért részvényt nyújtani, az egy-let megszilárdulását. Midőn e szerint vidéktől közönségének figyelmét ezen egyletre felhívom, kérem a t. szerkesztő urat ezen szülőföldén jelentkező jóra célzó mozzanatot közreműködése által érvényre juttatni. Végül ne hogy vadozoljon valaki, miét tűztük e nagy nevet leendő egyletünk homlokára, s ne vadozoljon mintha ezen nagy nevet, mint hálót azért vontak fel, hogy a beleakadt halakon táplálkozzunk: kinyilatkoztatom, hogy ez csak azért van, mert az egylet eszméje éppen a nagy férfi halálakor születtén, a székely ifjúság is kegyetből egy szellemi emléket kívánt emelni. Úgy hiszem, midőn a miveltség barátjainak ezen tudósításom örömet okoz, kötelességemet is teljesítém azok iránt, kiktől a meglevő könyvtár megszerzésére segélyezést nyertem vala, ha kijelentem, hogy azon mag, melyet, elhintettek jövőben gazdag aratással biztat, s kamatozni fog a nemzetnek azon töké, melyet ezen célra letettek. Fogadják a makfalvi székely ifjúság köszönetét.

Levelem már be is végezhetém, de itt honnan irok, harangoznak, s a harangszó ösztönöz tovább folytatni, meg irom hát miért hat rám egy e harang, le irok hát egy esetet csak azért is, hogy ezáltal kik a haladás és népmiveltés barátai, jobban felbuzduljanak, azok pedig kik hivatalos ellenére még ma is a tudatlanság szívlelenségig erős igájában gürnyedeznek, a jónak, a szépnek, a felebaráti szeretetnek oly kivonatos útjára térni szerkesztessenek.

Itt Torboszlóban ezen év tavaszán néhány reformált család unitárius vallásra tért. Midőn a megye gondnoka T. J. még másoknak is ily szándékát vette észre, mint vallásához s kötelességéhez hű becsületes ember, s talán mint a ki sejtette az eltávoztottnak s eltávozni akaróknak okait, hogy különben is kicsiny megyénk hívei megtartassanak, hivatalos jelentést tett illető esperest P. J. urhoz, kérte vizsgáltsága meg ezen oly birtelen kiírt hidegséget a lakosoknak, s ha lehet orvosoljon rajta, mint a kinek védő keze alá van helyezve megyénk minden lakosa. A szerény gondnok vádaskodni nem akart, de mégis szívén hordozta a sérelmesek panaszeit, s remélő vizsgálat útján fölfedeződnek az okok, melyeknek elhárítása által le fognak csendesedni a felzavart keblek. A t. t. esperes ur egész atyai kegyességgel megígérte szóval a vizsgálatot; az idő telt, templomunk látogatatlanná vált, intézkedés nem történt, s midőn a megyegondnok ismét kérte, azon feleletet nyerte, ne nyugtalanodjék, mert az olyanban, ki vallását elhagyja, nincs kára az anyaszentegyháznak. Ezt én is úgy hiszem, mint a t. t. esperes ur, de van kár

az emberek egymás iránti idegenségében, van kár a székely nép meg nem hallgatásában, s van kár az éppen itt nálunk történt vallások egymás elleni tüntetésében. Temetés van, melyre a harangszó egy székely nyomorék dologtetetett apának, s egy gyermekét sirató anyának 2 frt 29 kr. o. é, vagy 9 ezüst márványon az illető lelkész által, ki parancsolá, előleges fizetése mellett kelle kisdob halottja tisztességtételére megvásárolni; csak azért, mert unitariussok lettek, s bár valának, kik kérték a t. pap előtt a harangoztatásért, s bár kezkeskedni is akartak a kívánt összegig, s bár mindenki akará a harangozást megengedni, az illető lelkészen s két presbiteren kívül, mégis csak miután a pénz lefizetődött lehet az azelőtt 24 órával kimúlt kisdobnak részesedni a keresztényen halottak tisztességéből, s ha az exekutoroktól éppen akkor mentődött kis faluban nem találkozt volna könyörtől, ki a kívánt pénzt előre lefizesse, a különben is keseredett szülők fájdalmaikat nem önthetik vala össze a harang siravígasztaló hangjával.

Az illető lelkész ur 847. évi partialis sztszék határozatára utal, mely szerint azt tartja, hogy annak, ki vallását elhagyja, csakis 3-os díj előleges lefizetése után lehet harangozni, s hogy ezen határozat nyomatékossá legyen, hozzáadta, hogy ő különben „azt ki harangozni merészel, le dobja a toronyból”, ezek egy t. pap szavai de ha az említett szt. székely illet határozott is valamely akkori esetre, ez nem teszi azt, hogy szivtelen, könyörtelen, bosszúálló legyen egy lelki atya; mert így az Idevőzt példájával ellenkező tant állítana fel; az ilyen eljárás helyett tán jobb lenne befolyását a sérült szívek sebzése helyett orvoslásra használna fel, s talán hivatalával megegyezőbb lenne erejét a szószekben s a szenvedők ágyánál stb. mint a toronyban fejteni ki. Ezen tény elég világot vet jeleni helyzetünkre, s eléggé igénybe vehetné az illetők figyelmét, mi mint jó kereszténynek imádkozunk: Uram ne vigy kísértetbe, de szabadíts meg a....

Bocsásson meg szerkesztő ur, hogy elrontam kedélyét, máskor vigabb leszek *), ha másképp harangoznak. Bereczki Sándor.

Felszólítás.

A maros-vásárhelyi kaszinonak fenállhatása, fájdalom! csak is a részvénydíjak pontos időben befizetésétől függ, az ig. választmány tisztelettel kéri tehát fel mindazon helyi és vidéki részvényeseket, kik részint sajátkezüleg aláírt kötlelvélben, részint becsületszavuk lekötése mellett részvénydíjak kikötött, de már rég lejárt határidőben befizetésére magukat kötelezték, hogy ebbeli kötelezettségüknek, ha az e város és vidéke értelmisége érdekében alakult egyesület virágzása nemcsak ajukon, de szívükön is fekszik, a jövő hó 15-ig eleget tenni szíveskedjenek. Maros-Vásárhely, augusztus 17. 1862. Az ig. választ. megbízásából Csávásy József, hely. jegyző.

Ujabb felhívás az oláhországi missio számára.

A lelkes apostol t. Czelder Márton mintán a két testvér magyar hon reform. hívei buzgó adakozásából Pitesden templomot épített, szándékuk az szinte 500 lelket számláló Ploesten is templomot építeni, mely célra a buzgó hívek adakozására számítva vásárolt is már egy templom és paplaknak való helyet 75 cs. aranyon.

Szent czelja kivihetésére a kegyes jöltevők adakozásához folyamodott és folyamodik, kik között gróf Mikó Imre ur ő exclja küldött is hozzá 10 db. cs. aranyat, mely kegyes adományért, midőn anya szentegyházunk nevében hálás köszönetemet nyilvánítom, egy uttal minden hitorszos buzgó hivat a ploesti templom fölépíthetése segédmezésére főlkérek. Az adakozások elfogadását és elküldését kedves kötelességemnek ismervén.

Kolozsvárt, augusztus 16 kán 1862.

Bodola Sámuel
reform. püspök.

XI. közlemény. **)

Az erdélyi muzeumegylet pénztárába, folyó 1862 évi júliustól befizetett összegekről, u. m.

A) Az 1860 és 1861-ik évre részvényt fizetett 5—5 forintjával: orvos Bojtha József ur.

B) Az 1861-ik évre részvényt fizetett Gyertyánfy Jónás 5 fírt.

C) Az 1861 és 1862-ik évre részvényt fizettek: Szilágyi Pál 10 fírt 50 kr., Klausch János, Lengyel J. Péter, Lengyel S. Péter, Csiki Péter, föltisztelt Cziriel Antal, Domokos Ignác, Vakar János, tkt. Lakatos János, Gyertyánfy István, Kovács Antal; mindenik 10—10 fírt; Henter János ur pedig évenkénti 15—15 fírtal.

D) Az 1862-ik évre részvényt fizetett: T. Engländer Vince, Péterfy Ignác, Horváth Gergely százados, Szász Károly, Lengyel Dániel, Jó Imre és Csatt Lajos 5—5 fírtjával.

E) Alapítvány ntáni kamatot fizettek:

1. Gróf Dégentfeld Imre 2000 fírt után az 1861 és 1862-dik évekre együtt 200 fírtot;

*) Bár az ily közlemények nem kellemesek, meg kell azonban jegyezni, hogy ha a partialisan elpített határozata áll, úgy a lelkész urat nem lehet vádolni ha ahoz tartja magát. A lelkészeket ezen határozat kötelezik; de más részről csakugyan kötelei az emberiség is, s az ily határozatokat lehet úgy köztvetíteni, hogy a hitgyőző inkább érezze elhagyott vallásának nemcsak vizsgálatát, mint visszatérését. A vallás a társadalom legnemesb tulajdona, s annak meg visszatérése is csak nem lehet, azt mondván az Idevőzt: „a ki tévedt kövel dobál, dobál vissza kenyérről.” Szerk.

**) Az előbbi közlemények láthatók: a „Kolozsvári Közlöny” 1860-iki évi 14. 17. 77. 80. 81. 93. — az 1861-iki 83. 130. és 1862-iki 92. 94. és 109. valamint a „Korunk” 1861-diki 116. és következő számaiban, s végre folyó 1862-diki évi 80. 74. 92. és 104-dik számaiban.

2. Dániel Imre 100 fírt alap után 1860—61—62-re, és így három évre 5—5 fírt kamatot, együtt 15 fírtot.

3. Berde Áron 100 fírt után 1861- és 1862-re 10 fírtot.

4. M. Torma Zofia urhölgy 500 fírt alapítvány után az 1860, 1861 és 1862-ik évre kamatul 75 fírtot. Közl.

Bányai Vítális,
muz. egyl. pénztárnok.

POLITIKAI HIREK.

ANGOLORSZÁG. London, aug. 13. A mai „Morn. Post” írja: Napoleon császár Garibaldi fenyegetéseire nem vonhatja ki csapatait Rómából. De eltávolíthatja a helyzet veszélyességét azáltal, ha a csapatok kivonulásának határozott és nyílt egyezményben határnapot tűz.

FRANCZIAORSZÁG. Páris, aug. 11. A császár ma elnököl a minisztertanácsban, melyben a császárné is jelen volt. Elhatározott dolognak mondják, hogy a császár 15-kén fogadja a diplomata kart, de nem fog politikai irányu beszédet tartani. Az új olasz forradalom felől itt a legnagyobb bizonytalanság uralkodik. Maga a császári udvar is, bár az előkészületekről előre értesítve volt, csak kevéssé ismeri Garibaldi terveit, s a császár, állítólag, oly kedélyállapotban van, hogy környezetének éppen nem tanácsos az olasz ügyekről szólni. A lapoknak adott sugallatok mind a forradalom ellen vannak intézve.

OLASZORSZÁG. Turin, aug. 9. Bécsbe érkezett sürgöny szerint a turini kormány, hivatalos nyilatkozatai dacára, nem ura többé a helyzetnek. A hullámok már nagyra nőttek. A nápolyi mazzinista komité fölkelésre való fölhívást szándékozik kibocsátani. E közben Lamarmora tábornok is készült azon esetre, ha Nápolyban valami történék. A csapatparancsnokok már is titkos utasításokkal láttattak el. Az elkeseredés oly nagy, hogy a láng a legkisebb szikrára is felgyulhat. A tömeg mindenre kész. Garibaldinak Rocca Palomban tartott, s táviratig közzölt beszédéből kimaradt ezen fontos passzus „Anglia segít nekem.” Az „Unita italia” szerint aug. 5-kén 12,000 embere volt együtt Garibaldinak, tábornokara rendben és elesége nagy bőséggel. Az olasz kormány két litgett, három fregattot és 8 ágyu naszádot küldött az adriai tengerre, hogy az egyházi államok partjain való minden kiszállási kísérletet megakadályozzanak. Cialdini tábornok hasonló rendszabályok tételle végett Anconaba ment. A „Gazeta di Torino” Garibaldiról azt mondja, hogy szándéka a piemontiakat a két Sziciliából kikergetni, ha nem sikerülne önkénytesekkel hajóra szállnia. E célra utasításokat is adott már ki, és forradalmi biztmányok felállítását rendelte el. A „Movimento” jelenti, hogy a genuai kikötő a napokban éppen, midőn egy garibaldistákkal megrakott hajó onnan kivitorlázni készült, ostromállapotba helyeztetett. Az „Epoca” jelenti, hogy Garibaldinak kiszállása esetére, a nápolyi tartományokba egy francia osztály fog bevonulni. E csapatok a Civita vecchia és Terracina közt cirkáló hajó földézetén vannak. A „La France” közli, hogy a piemonti csapatok csak véletlenül ütköztek össze Girgentinél a Garibaldistákkal, s hogy ezeket nem üldözik, hanem egészen ellenkező irányban vonulnak. Turin, aug. 12. Az „Opinione” írja: Pepoli marquis 11-én Londonba utazott. Utközben mindazáltal időzni fog Párisban. Azt mondják, hogy bizalmas küldetéssel megy Napoleon császárhoz, kinek egy jegyzéket fog kézbesíteni, melyben a turini kormány kimondja, hogy nincs bízalma a jelen nehézségekből kivergődhetni, hacsak Franciaország, a római kérdés gyors megoldása által segítségére nem lesz.

Hasonló nézetben van a „Pungolo” is. A kormány, ugymond, szilárdul meg fog állani, ha Ratazzi a sziciliái eseményekből hasznót tud buzni a római kérdés megoldására. Ha erre nem képes, úgy a kabinet lelépése kikerülhetlen, mondhatni, előrelátható.

A Sziciliából érkezett sürgönyök a kormány titokban tartja, s a „Gazeta Ufficiale” sürgönye az egyetlen hivatalos adat a kir. csapatok összehittközéséről az önkénytesekkel. Nullo ezredesnek, kinek a kiszállást Palermoban meg nem engedték, csel által sikerült egyesülni Garibaldival. Nicotera Nápolyba szándékozik, az ottani mozgalmakat vezetendő. A genuai felszabadító egylet Garibaldi legujabb programját elfogadta s elhatározá, hogy a „Róma vagy halál!” jelszót használja minden okmányain. Nápolyból jelentik 7-ről: „Garibaldi” posta gőzös tegnap elkészett, mivel az uton egy francia hajó által lövésekkel fel lön tartóztatva. Garibaldi mindent elkövet, hogy az esetre, ha megtámadatnék, pártja nemcsak Sziciliában, hanem az egész felszigetben fölkeljen. Ezen célból a fölkelési biztományok szervezését rendelte meg. Ezek feladata lesz a kir. csapatokat foglalkoztatni, Sziciliából pedig végkép elűzni. Ehez azonban csak akkor folyamodnak, ha a tábornoknak nem sikerül önkénytesekkel együtt a szigetet elhagyni. A tábornok igen neheztel Ratazzira, Depretisre, s azon alparancsnokokra, kik őt elhagyták. Garibaldi a legvégsőre is el van határozva. Az 51-dik ezred néhány százada áptárolt az önkénytesekhez. A Palermoba 200 francia önkénytesrel érkezett gőzösnek nem engedték ugyan a kiszállást, de némileg értésére adták, hogy kissé odább Aspra mellett kiszálhat; s úgy is történt. A Garibaldihoz csatlakozott palermoi ifjak a legtekinélyesebb családok gyermekei, s ezeken kívül számos ügyvéd, orvos és pap. Aug. 3-án Corti ezredes vezérlete alatt 107 garibaldista érkezett a palermoi kikötőbe. Eleinte megtagadták nekik a kiszállást, később azonban kisebb csapatokban megengedték. Arce mellől jelentik, hogy a határookra a Cialdini osztályból 4000 embert várnak. A prastauai hegyeket számos Garibaldista szállotta meg, s ezek közül többen alruhában az egyházi államokba nyomultak. A „Pungolo” jelenti, hogy az önkénytesek száma Sziciliában 9,000. Történetek ugyan szűkösek, de csekély számmal. Garibaldi maga küldte haza azon önkényteseket, kik a vállalt fardalmait kiállni képtelenek. Palermo és Messina közt néhány apróbb csapat partra szállott. Bentivegna szétszort csapatait ismét összeszedte, s újra 800 embere van. Az összehittközés oka az önkénytesek féltelensége volt, kiknek ellenében a parasztszok a katonaságot hívták fel tulajdonuk védelmére. Ga-

*) Ezen már megalakult és jótékony hatással már is kérkedhető olvasóegylet részére, könyv- és pénzületi szives adományokat örömet el-fogadunk, s a nyilvánosság ellenörködése mellett kézbesítünk. Szerk.

ribaldi még minden oldalról kap fegyvert, hadiszereket és más szállományokat. Táborában a legjobb egészség és fegyverem uralg.

Turin, aug. 13. A felszabadító társulatnak egy polgár háborúra izgató körirata elkoboztatott. A „Discussione” jelenti, hogy a garibaldista járművek cirkálók által megakadályoztattak a messinai szorosan való átkelésben. A hivatalos lap távsürgönyt közöl Palermóból ily tartalommal: A közhangulat a szigeten folyvást nyugodt. Némely helyeken voltak ugyan demonstrációk, melyek azonban a lakosság részéről nem támogattak. Palermóban egy demonstráció meghírsített. Nápolyban a Toledo-utcában megakadályoztatott egy garibaldista demonstráció. Cataniában a helyhatóság s a munkás-egyletek Garibaldi ellen nyilatkoztak.

Hír szerint a kormány Türr tábornokot Garibaldihoz küldötte azon fontos megbízással, hogy bírja rá hadjárati tervének felhagyására s csendes visszavonulásra Caprerába.

NÉMETORSZÁG. Berlin, aug. 14. A „Stern Ztg.” mai vezércikkében, a hadügyi költségvetés tárgyalásából származható alkotmánykriszise miatti aggodalomról szólván, a nehézséget ott találja, hogy az alkotmányban nincs intézkedés arról, hogy mit kelljen tenni, ha a szükséges kiadások fedezéséről kellő időben nincs gondoskodva. Azt, folytatja a mondott lap, föl nem lehet tenni, hogy a kormány az államháztartás költségeinek megszorítására beleegyezzék, miáltal a hadsereg újra szervezésének munkája megsemmisítenék. A kormány legszentebb kötelességét sértené meg, ha az állam javára mellőzhetlennek tartott reform keresztülvitelére, alkotmányos állását egész terjedelmében nem használná. Ha nagy sajnálatunkra, egyetértés nem lenne eszközölhető, a kormány kétségelennül az alkotmány által neki adott jogok és kötelességekhez fogja szabni további magatartását; azonban a „Stern Ztg.” a leghatározottabban viszszaüt minden rossz akaratu gyanúsítást valamely szándékolt államcsíny vagy alkotmányosságát illetőleg. Hogy a kormány bizonyos eshetőségre minő utat fog követni, azt a más oldalon keletkező határozatok természete fogja kijelteni, de előre megmondani nem lehet.

A „Stern Ztg.” ezen fenyegető cikkére alkalmasint azon körülmény szolgált indokul, hogy a pénzügyi bizottság a hadsereg újraszervezésére javasolt 2,138,000 tallért az államköltségvetésből, minden szavazattal négy ellen, kitörölte.

Frankfurt, aug. 14. A würtzburgi német kormányoknak Ausztriával együtt Bécsben tartott értekezlete következő szövetségi reformtervben állapodott meg: „szövetségi népképviselő, mely az egyes német államok rendi országgyűléseinek tagjaiból választatnék, és szövetségi törvényszék. Ezen reformterv ma terjesztetett a szövetségi gyűlés elébe s onnan az illető választmányhoz lön áttéve. Poroszország óvást tett ellene, mivel ily nagy kérdések eldöntésére a szavazatok teljes összhangzása szükséges, s mivel a javasolt rendezés nem kielégítő. A nemzet többet kíván. Poroszország a valódi szükséglet tartja szemei előtt, t. i. nemzeti képviselőket s kifelé ható erősítést. Szászország felvilágosított észrevételeket tett a javaslatra. Mire a szövetségi gyűlés október 9-ig elnapolta magát.

A „D. A. Zeitung” Ausztriának Németországgal lehető egyetértéséről elmélkedvén, az erre megkívántató feltételek hosszú sorában többek közt a következőt is fölemlíti: „Ha, ugymond, általában lehetséges, hogy a német Ausztria a

többi Németországgal szervezetileg, szilárdan s egyszersmind szabad intézményekkel összeolvadjon, úgy ez csak azon feltétel alatt gondolható, ha a mesterkélt kényszerített összeállamot egy más szabadabb és természetesebb formával cseréli fel, s az osztrák császári államot képező nagy országszaporok egymás melletti állását és egyesülését lehetővé teszi.” Végül azt is kívánja az idézett lap, hogy „Ausztria a soká úgy sem tartható, erejét folyó seb gyanánt emészti s igazi szabad mozgását nemcsak kifelé, hanem belől is gátló olaszországi állásával hagyjon fel.”

OROSZORSZÁG. Varsó, aug. 13. Tegnap, mint Lengyelország és Lithvania egyesítésének évnapján néptüntetés volt. A nők tünepi öltözetben három színű övekkel jelentek meg nyilvános helyeken. Az iparosok munkaszünetet tartottak. A templomokba nagy tödülés.

A lengyel határszéleiről írják, hogy ott közelebből egy „Ifjú Oroszország” című kiáltvány keringett, mely kiméletlen radicalismussal minden eddigi basontartalmu iratokkal felülmúl. „Egyetlen menekülés, így szól a lázító irat, e szomorú helyzetből a forradalom, egy véres, kíméletlen forradalom, egy ily forradalom, mely minden gyökereitől felforgasson, a mostani társadalom minden alapjait s az uralkodó rendszer minden biveit megsemmisítse. A Romanowok vértől fogják megfizetni a nép nyomorát, a hosszas zsarnokságot s az idő követeléseit elleni siketséget stb.”

TÖRÖKORSZÁG. Konstantinápoly, aug. 6. A szerb kérdéssel foglalkozó értekezlet bajosan jutbat megálapodásra. Elvileg kimondotta volt, hogy a belgrádi vár a töröké maradjon. A tanácskozás további folyamán azonban Oroszország azt kívánta, hogy a porta, Szerbia iránti bizalmának tanujelül, önként álljon rá Belgrád kiűrtésére. Ezen sajtáságos kívánat ellenében a brit követ kijelentette, hogy nem Törökországon, hanem Szerbián a sor jó akaratának bizonyítványait adni, s ha ezek kimaradnak, a portának nem hogy fel kellene hagynia Belgrádot, mi ellen Anglia ismételve tiltakozik, sőt egész erélyvel arra törekednie, hogy Szerbiában levő várai kielégítőleg fel legyenek szerelve. A porta maga részéről azt nyilatvitotta, hogy az óhajtott egyetértés kedvéért kész lenne Szokol és Uchiza erődjét kitüntetni.

Egyébiránt, hogy Szerbiában a csend és nyugalom nem igen biztos lábón áll, következtetni lehet a „Wiener Ztg.”-nak egy hivatalos közleményéből, mely szerint az osztrák-török postai közlekedés e hó 14-e óta Szerbia kikerülésével Kiszendze felé történik. Valamint abból is, hogy a vaskapunál Zátonya jutott „Silistria” török gőzöst e hó 11-e éjjelen több szerb felgyújtotta.

A török-montenegroi csatáról aug. 2-9-ig terjedő távsürgönyök több csatáról tesznek említést, de a melyek vagy kétséges kimenetelűek voltak, vagy mind a törökök hátrányára ütöttek ki. Folyó hó 2-kán a montenegroiak visszaverték kokoti mellett a törökök megtámadását, 4-kén benyomultak a törökök Rieka kerületbe; 5. és 7-ike közt csaták folytak határozott eredmény nélkül; 9-dikén Rieka felé húzódtak a török hadsereg, s megtámadta a montenegroiak táborát, de visszaverték, s dobosai-ig kergették; ez alkalommal a törökök 6 zászlót vesztek s tömérdek halottjuk és sebesültjük volt.

Ujabbak. Kolozsvár, aug. 19-én Ő cs. kir. apostoli fölsége születésnapját katonai díszisztelgessel összekötött egyházi szertartással ünnepelték meg tegnap városunkban, a polgári és katonai hatóságok innepélyes részvéte mellett. A boltok egész nap be voltak zárva, s az álgyuk szava késő estvig hirdeté az innepély folyását.

Bécs, aug. 15. Császárné ő Felsége a császár Ő Felségétől kísérve 14-én este kívánt jó egészségben Schönbrunnba érkezett. Bécs fényesen ki volt világítva s a nép késő éjjelig sereglett a fényárban uszó utcákon.

Ő cs. kir. Felsége következő legmagasabb kéziratot méltóztatott kibocsátani: Kedves rokon Rainer főherczeg!

A tegnapi esemény, forrón szeretett nőnek hosszas szenvedés utáni visszaérkezése reám nézve igen örömdetes.

Jól esett szívemnek azon őszinte részvét, mely ideutazásomban mindenütt leplezetlen természetességében nyilvánult, és mely különösen fő- és székvárosomat elöltö, mert abban új bizonyosságot látom ama régi, mélyen gyökerező ragaszkodásnak, melylyel birodalmam népei az uralkodóház sorsa iránt viseltetnek.

Meg fogom őrizni ennek drága emlékét s megfogom kedvességemnek, miszerint keressen alkalmat, hogy halás érzelmeimet mindazokkal, kik a részvét és öröm érzetében velem osztottak, közölje.

Schönbrunn, aug. 15. 1862.

Ferencz József, s. k.

Varsó, aug. 16. Tegnap este ismét merényt kísértettek meg Wielopolski ellen, a mint nyitott kocsi-ban hajtatott a városon. A tettes: Rjncsa János könyom-dász. Egy tördőfés a kocsit érte; Wielopolski sértetlen maradt.

Turin, aug. 16. Roma a Mária menybemene-tele ünnepére ki volt világítva. Teljes csend uralkodott. Nápolyban tegnap Garibaldi iránti rokonszenvet tanusító tüntetés volt.

Romából írják, hogy a szent atya kívánatára a civita-vecchiai kikötőbe egy spanyol fregatt fog érkezni, mely ő szentségét bizonyos körülmény békövetkezheteése esetére Minorca szigetébe szállítsa.

Az „Indep.”-nak egy bécsi sürgönye szerint Omer basa Cetinje előtt áll, a mely már nem sokáig fogja magát tarthatni. Miklós herczeg, a ki már odahagyta Cetinjét és Cattaroba menekült, jajveszklő hangon könyörög segélyt Francia- és Oroszországtól.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DANIEL.

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

Sz. 2851. 1862.

(664) (2—3)

Haszonbéri árverési hirdetmény.

Sz. kir. Kolozsvár város közönségének a külvárosban, ugynevezett Hidkapu előtti nyolcz kerekű és libuczgáti 4 kerekű lisztelő vízi malmal lak- és vasművesi alkalmatosságokkal együtt, folyó 1862. szeptember 29-étől 1868-ik szeptember 29-éig hat egymásután következő évekre leendő haszonbérbe adása a Felséges kir. főkörmányszéknek idei július 28. 16673. 1862. számurendelete alatt helyben hagyatván, ezen haszonbérbe adásra nézve az árverés a tanácsháznál városagzati hivatal szobába folyó 1862. augusztus hó 29-kén, ugy a délelőtti mint a délutáni hivatalos órákban fog megtartatni.

A nyolcz kerekű belső malomnak kópádja jelenleg munka alatt lévén bérvágyók oly figyelemzetéssel hivatalnak fel, irt időben és helyen megjelenni, hogy:

A) A haszonbéri tárgyak minőségéről és a szerződés feltételeiről az árverés előtt kellő ismeretiséget szerezzenek, mert árverés alatt ugyszintén utána az ellenvetésnek hely nem adatik, B) Az illető közigazgatási hatóságoktól erkölcsi magokivételéről nem különben a vállalatot, haszonbért és szerződésből kifolyó kötelezettségeket biztosítható vagyoni állapotjukról tanuskodó hiteles bizonyítványokkal, valamint

C) a felsőbb helyen megállított 5106 frt. azaz ötezer egyszáz hat ft. o. é. fölkiáltási összegnek 10% ével ellátva legyenek bánatpénz letétele végett.

A felső helyen jóváhagyott szerződési feltételek naponta áttekinthetők a tanácsháznál a városagza hivatalszobában a hivatalos órákban, de azok az árverés kezdete előtt is fölolvastatnak.

Sz. kir. Kolozsvár város tanácsa 1862. augusztus 12-iki üléséből.

Gothárd József főjegyző.

NEM HIVATALOS.

Hirdetmény.

(665)

(1—1)

A báznai fürdő-részvényesek egylete mult 1861-ik évi szept. 3-kán tartott közönséges gyűlésében, a melegfürdők czélszerűbb helyre átállításának, és azoknak a báznai fürdőhelynek évenként gyarapodó látogatásában gyökerezett felszaporításának; szintugy azoknak a jelenkor igényeinek megfelelő elrendezése és bebutorozása mellőzhetlen szükséges voltát, átlátván elhatározta ezen szükségletek lehető haladéktalan kielégítését, valamint az egylet által felvett kölcsönnek törlesztését.

Az egylet ezen cél elérésére törekszik a részvények 350 számmal üregbitése, és részvényeinek 30 frt értékben kibocsátása által, mig azonban az intézet alapításakor ezen 350 számmal kiadott részvények ugyan ezen értékre emeltetnek. Az összes részvényekre eső részletek kiszámítása s kifizetése lesz feladata az idén közönséges gyűlésnek.

A báznai fürdő-részvények bérmentesen beküldendő árúszszeg mellett, az alábbirt igazgatóságtól kiszolgáltatnak.

A báznai fürdő-részvényesek egyleti igazgatósága.

(666)

TAKARMÁNY-PÓTSZER.

(1—2)

Az idej általános és különösen Magyarországon nagy mértékben uralkodó szárazság a takarmányt itt és ott ugy annyira megszüketítte, hogy a baromtartó birtokosok minden figyelemüket kénytelenek arra fordítani, hogy barmaikat, bármí áron is, de a lehetőségig a legolcsóbban kieleltethessék. És minthogy egyik legjobb takarmány az

OLAJPOGÁCSA:

az erdélyi barom tartó birtokosoknak, ezen jó és a többi takarmányokhoz aránylag sokkalta olcsóbb takarmányi cikket figyelemükbe kívánjuk ajánlani; mit annál is inkább kötelességünknek tartunk, mert már eddig is Magyarbónból több felszólítást kaptunk, az egész olajpogácsa készletünk eladására, mely eladást nem akarjuk addig megtenni, míg az erdélyi birtokosokat a netaláni pogácsa szükségek fedezésére föl nem szólítottuk, és csak is azon pogácsát fogjuk Magyarbónba adni, melyre az erdélyi birtokosok, mint fölöllegesre magukat elő nem jegyzik.

Ennélfogva bátrak vagyunk a t. cz. birtokos urakat felszólítani, méltóztatassanak a netaláni rendeléseket folyó hó végéig megtenni, hogy aztán a megmaradott Magyarbónra szolgálhassunk.

Örölt állapotban adjuk a tarkarmánypogácsának mázsáját a 1 ft 50 kr. o.é., holott azt jelenleg Pesten 2 ft 50 kr. egész 3 fttig fizetik.

Kis testvérek.

az olajgyár tulajdonosai.

(667)

IGEN BIZTOS GYÓGYSZER

(1—2)

a SERTÉSEKET pusztító „TOROKGYIK” ellen, melynek jótékony hatásáról több megyék nagy- és köz-birtokosai meggyőződtek, s kik évről-évre megújítják e szer iránti megrendeléseiket.

A hazai mezőgazdaság egyik jelentékeny ágát képező sertés tenyésztésnek vélek tehát szolgálatot tenni, midőn a sertés-tenyésztőket ezen hatályos szerre, mely nemcsak a jelentkező kört távolítja el s a kór ellen perszervál, de a már kiűtött betegséget is biztosan megtöri, s teljesen megszünteti: figyelemre teszem.

A fennebbi szert a szükséges használati utasítással ellátva posta útján is eszközölöm a következő árak szerint:

a) Egy gyógy-adag 1 éven felüli sertésnek — — — — — 5 kr. o. é.

b) Egy gyógy-adag 1 éven alóli setésnek — — — — — 3 kr. o. é.

Postai szállításért 500 adag-dij 50 kr. 500-tól 1000-ig 1 frt. o. é. levén melléklendő.

A bérmentesen teendő megrendeléseknél kitétlenül szükséges, hogy egy éven felüli vagy alóli sertéseknek szükségesek legyenek.

Koricsánszky Vilmos

kis-jenői gyógyszerész. (Aradmegye.)

Ugyanezen gyógyszer, ugyanazon árban, nagy mennyiségben (mint bizományi helyen) megrendelhető Nagy-Károlyban (Szathmármegye) Koricsánszky László gyógyszerésznél.